

Forord

Sproglæreren mellem refleksion og fornyet praksis

Som tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik er det naturligt nok at Sprogforum med sine artikler beskæftiger sig med elevers, kursisters og studerendes sprog- og kultur-læring. De enkelte numre har fokus på forskellige emner som ordforråd, skriftlighed, udtale, projektarbejde osv., men de har alle det til fælles at de bringer artikler hvori forfatterne giver deres bidrag til udviklingen af en moderne sprog- og kulturpædagogik der bedst muligt gør kursister og elever til kompetente sprogbrugere i en multikulturel verden.

Hvad vi imidlertid stort set ikke har beskæftiget os med i tidsskriftet - i hvert fald ikke eksplicit - er lærer-læring, altså spørgsmålet om hvordan dem der skal være sproglærere, lærer at blive sproglærere, og hvordan dem der *er* sproglærere, videreudvikler deres professionelle faglighed. Og det vil være en ligeså naturlig ting for Sprogforum at tage op som elev-læring.

Med dette nummer af Sprogforum åbner vi for emnet lærer-læring, et emne der i disse år bliver stadig mere udbredt både inden for forskning og praksis gennem læreruddannelse og efteruddannelse og som en del af sproglærernes daglige praksis. I engelsk- og tysksproget faglitteratur sker det under overskrifter som *reflective teaching*, *teacher research*, *reflektierte Unterrichtspraxis* osv., og det rummer mange nye og rige perspektiver på udviklingen af sproglærernes faglighed.

For det første bliver der taget udgangspunkt i en forståelse af den praktiske undervisning som en yderst kompleks social interaktion i en mere eller mindre institutionaliseret sammenhæng. Her skal sproglæreren balancere mellem sine planer for undervisningen og de muligheder og begrænsninger der viser sig i samværet med eleverne ved fra øjeblik til øjeblik og fra situation til situation at træffe beslutninger og reagere på faglige og sociale problemstillinger. Dette gør sproglæreren på baggrund af sin faglighed, der på den ene side både omfatter professionel viden og kunnen der stammer fra studier, kurser, læsning af faglitteratur osv., og på den anden side erfaringsviden, som er et resultat af det praktiske arbejde med at undervise. Denne faglighed hviler således på viden, holdninger og forforståelser som har indflydelse på den måde sproglæreren handler og reagerer på.

Det betyder for det andet at lærer-læring må tage udgangspunkt i den komplekse undervisningsvirkelighed og i den viden, de holdninger og de forforståelser som er med til at styre lærernes daglige praksis. Mange modeller for (efter)uddannelse har da også udskiftet en transmissionsmodel - hvor sproglærerne får tilført ny viden af en ekspert - med forskellige udgaver af erfaringsbaserede læringsforløb. Disse forløb tager udgangspunkt i lærernes egen refleksion over deres daglige praksis og bevæger sig gennem systematisering, begrebsliggørelse og perspektivering i lyset af ny teoretisk viden frem mod en ny og ændret praksis.

Det er imidlertid ikke kun i forbindelse med (efter)uddannelsesforløb der kan arbejdes med lærer-læring; også i det daglige arbejde kan lærerne selv og i et samarbejde med hinanden gennem teamsamarbejde, brug af logbøger, åben-dør arrangementer, lokale udviklingsgrupper osv. gøre den daglige undervisningspraksis til en faglig læreproces. (Jf. Den teamorganiserede undervisning. Danskuddannelse for voksne udlændinge. Red. : Peter Villads Vedel, Lisbeth Egerod, Ole Harrit & Karen Lund. Kbh.: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, 2005)

Vi håber at vi med dette temanummer om (sprog)lærer-læring, kan inspirere til nye typer af efteruddannelseskurser og lærerudvikling - samt i det hele taget sætte mere fokus på lærerudvikling gennem en reflektiv praksis.

5 *Kronik:*

Dorte Møller: Alle mennesker har ret til et sprog - døve har ret til tegnsprog!

Kronikken drejer sig om tegnsprog som et sprog og plæderer for en officiel anerkendelse af dansk tegnsprog som et unikt sprog – en anerkendelse, der er tiltrængt som udtryk for accept af døve som sproglig og kulturel minoritet, og som derved kunne være medvirkende faktor til at fjerne eksisterende undervisningsmæssige og uddannelsesrelaterede sprogbarrierer for døve i alle aldre.

8 *Marita Schocker-von Ditfurth: At forstå undervisning: Forskning og praksis i sprog-læreruddannelse*

Nummerets første artikel af Marita Schocker-von Ditfurth diskuterer spørgsmålet om behovet for forskning og praksis i sproglæreruddannelser internationalt. Forfatteren skitserer i forlængelse af grundlæggende modeller for læreruddannelse klasserumsforskningens særlige karakter og argumenterer for case-studiers særlige betydning for udviklingen af lærerens dynamiske kompetencer.

- 13 *Dorte Buhl Rønnefelt & Dorte Juel Hansen: Udforskning, udfordring og forandring*
Dorte Buhl Rønnefelt & Dorte Juel Hansen beskriver et forsøg med klasserumsforskning i to 6. klasser fra Søllerød kommune. I et seks-ugers-forløb sætter forfatterne fokus på elevernes autonome læring samt forfatternes egen ændrede lærerrolle; resultaterne eksemplificeres ved uddrag fra det indsamlede datamateriale, herunder lærer-elev-samtaler.
- 22 *Merete Vonsbæk: Læreren som forsker i klasserummet*
Merete Vonsbæk sætter i sin artikel fokus på underviseren som udvikler, belyst ved egen refleksion over to års undervisning af et begynderhold i tysk på hf hvor målet var at afsøge muligheden for at kombinere kommunikative øvelser med litteraturlæsning i en opgavebaseret tyskundervisning.
- 32 *Karin Kunzendorf, Betty Sander Laursen og Lilian Rohde: ULFE kommer - et udviklingsprojekt med nyuddannede engelsklærere*
Karin Kunzendorf, Betty Sander Laursen og Lilian Rohdes artikel handler om udviklingsprojektet ULFE: Udvikling af Lærerkvalifikationer med Fokus på Engelskundervisning, der sætter fokus på refleksionsevne i forhold til praktisk handlen ved at følge en række nyuddannede lærere med engelsk som hovedfag i deres første arbejdsår. I artiklen beskrives anvendte metodiske tilgange til såvel dataindsamling som dataanalyse.
- 42 *Merete Olsen: En lærer i proces - i en læreproces*
Merete Olsen redegør i sin artikel for overvejelser i forbindelse med udarbejdelsen af sin lektoransøgning som engelsklærer på et seminarium, og hun beskriver hvordan denne proces bliver til en fagligt udviklende proces som giver et fagdidaktisk og professionsrettet perspektiv for fortsat udvikling og refleksion.
- 48 *Dick Allwright: Forslag til hvordan man kan gøre timerne i sprogundervisning mindre mystiske og mere tilfredsstillende*
I et åbent brev til elever i sprogundervisningen beretter Dick Allwright om sin motivation for at forske i livet i klasseværelserne i en 'Udforskende praksis'. Han fokuserer på elevernes vanskeligheder og giver aktivitetsforslag til, hvordan eleverne kan bidrage til at ændre og forbedre klasseundervisningssituationen.

- 52** *Åbne sider:*
Hanne Pernille Andersen: Myter om sprogundervisning og danskeres engelskkundskaber
Nummerets Åbne Sider-artikel af Hanne Pernille Andersen vil gøre op med nogle myter og misforståelser om fremmedsprogsindlæring og danskeres engelskkundskaber; artiklen slår et slag for fonetikens vitale rolle og giver forslag til fokus på udtaleundervisning med henblik på en forbedring af danskeres engelskudtale.
- 58** *Anmeldelse:*
Lise Bruun Rasmussen: Om 'Opgave og tekst' af Nanna Bjargum, Hanne Geist og Merete Vonsbæk
Lise Bruun Rasmussen anmelder bogen *Opgave og tekst* om opgaveorienterede tilgange til litteraturundervisningen i faget tysk på gymnasieniveau.
- 61** *Godt Nyt*
Rubrikken 'Godt Nyt' giver et overblik over nyere udvalgt litteratur til temanummeret fra Danmarks Pædagogiske Biblioteks samlinger.
- 64** *Andet Godt Nyt*
Rubrikken 'Andet Godt Nyt' indeholder nogle få udvalgte nye værker fra Danmarks Pædagogiske Biblioteks samlinger.

REDAKTIONEN